

Harra formaður:

Síður er, tá nýggj tingseta byrjar, at Føroya lögmaður gevur tingingum eina frágreiðing um gongdina og støðuna í samfelagnum, og tí, ið landsstýrið hevur í ætlan at fremja.

Av tí at lögtingsval verður áðrenn næstu ólavsøku, verður hetta seinasta løgmanrøðan í hesum valskeiði.

Aftaná lögtingsvalið tann 7. juli 1994 og eftir drúgvar samráðingar við Fólkaflokkinn, sum harafrat skrivaði undir eitt samgonguskjal, eydnaðist tað at skipa eina samgongu undir leiðslu Sambandsflokksins við Javnaðarflokkinn, Verkamannafylkingina og Sjálvstýrisflokkinn.

Javnaðarflokkurin var sostatt við til at leggja lunnar undir tann framburðspolitik, sum er rikin í hesum valskeiði. Hóast tað gongur út um alt vit og skil, hví Javnaðarflokkurin stakk í sekkin í juni mánaði í fjør, tá positivu úrslitini av ríkna politikkinum longu vóru sjónsk, fari eg aftur at takka teimum fyri teirra lut, ta tíð, tað vardi. Men bæði javnaðarmenn og føroyingar sum heild sakna eina frágreiðing um hetta fyribrígd.

Aftaná at Javnaðarflokkurin hevði tikið stuðul sín aftur, helt samgongan fram sum minnilutasamgonga við fullum heimildum.

Maður kemur í mans stað. Fólkaflokkurin, sum ikki fekst við frá byrjan, og sum hevði staðið á síðulinjuni út við tvey ár, dugdi nú at síggja fyrimunirnar av ríkna politikkinum og valdi at koma upp í samgonguna fyri at stuðla heldur enn at steðga positivu gongdini. At tað var rætt at gera nýggja samgongu við somu endamálsorðing, sum undanfarna samgonga hevði, er eingin ivi um.

Lat meg beinanvegin undirstrika, at eg eri fegin um búskaparligu vendingina í samfelagnum, sum er vorðin so tyðilig í hesum valskeiði, og somuleiðis undirstrika, at við Sambandsflokkinum á odda fyri báðum samgongunum hava allir fimm samgonguflokkarnir sín lut í positivu úrslitunum.

Gongdin í hesum valskeiði

Ongin føroyingur hevur gloymt ta støðu, sum Føroyar vóru komnar í, áðrenn lögtingsvalið í 1994. Føroyar vóru sum einasta land í vesturheiminum farnar so ruddiliga á húsagang, og harafturat settar undir útlandska umsiting so seint sum í nútárunum og við tilsøgn frá einum politiskum meiriluta í Føroyum.

Vit mistu frælsið á flestu økjum, eisini rættin til at skipa fyri fiskivinnuni á sjógví og landi, á fíggar- og búskaparøkinum, og vit góðtóku harafrat bindingar uttanefir um eina framtíðar oljuvinnu undir Føroyum.

Politiska støðan og gongdin í landinum kundi lýsast við einum orði: Kaos. Ongin leiðsla og ongi haldbar uppskot til loysnir. Ein avskeplað øsing, sum mest hevur verið vend móti dønum, og sum ikki á nakran hátt kundi skapa framburð aftur í Føroyum.

Í dag er støðan ein heilt onnur. Heimastýrið er vunnið aftur, og føroyingurin hevur fingið treystið aftur.

Avtalur, ið undanfarin landsstýri gjørdu við donsku stjórnina, vórðu nú broyttar til felagslýsingar, sum loystu okkum burtur úr tyngjandi bindingum. Vit eru tí ikki longur undir útlandskari umsiting, vit skipa sjálv fyri okkara høvuðsvinnu, og fyri búskapar- og fíggarjarmálum, og vit hava vunnið okkum fullan rett aftur til sjálv at skipa fyri eini møguligari oljuvinnu. Vit hava vunnið okkum meginpartin aftur av tí frælsinum, sum føroyingar áttu, áðrenn samfelagið fór á húsagang.

Men støðan er tó ikki nøktandi enn. Hóast vit kunnu fegnast um, at nettottanlandsskuldin er minkað munandi, er skuld landskassans framvegis alt ov stór. Endalig greiða skal fáast við danir á tí partinum av skuldini, sum stavar frá bankabjargingini, og tí partinum, sum av røttum er okkara.

Tá hugsað verður um byrjanarstøðuna og tungu uppgáurnar at loysa, er ikki at undrast á, at talan av og á hevur verið um ávísan turbulens á ferðini. Seinastu tíðina hevur tó verið friðarligari.

Ráðharraábyrgdin hevur nú eitt ár á baki. Løgmaður hevur tvær ferðir givið landsstýrismonnum ábreiðslu, sum landsstýrismenninir hava tikið til eftirtektar. Eitt misálitisuppskot varð á fyrsta sinni sett fram móti landsstýrismanni í lögtinginum. Hetta royndist tó sum leysaskot.

Henda stutta lýsing av støðuni frá byrjan av valskeiðnum og til broyttu støðuna í dag, er samstundis ein lýsing av gongdini higartil í samfelagnum, og hvussu neyðugt tað er, at henda gongdin heldur fram.

Tað hevur alstóran týðning at halda fast um settu kósina, serliga nú valárið nærkast. Eg ætli mær í samgonguni - og andstøðuni við - at gera alt, sum eg kann og um neyðugt forða fyri ov nógvum turbulensi, nú tað stundar móti lögtingsvali. Tað, sum tekur langa tíð at byggja upp, er skjótt at bróta niður. Tað, sum hesir fimm flokkar hava bygt upp í try ár, eigur ikki at verða lorað út aftur á fjórða ári. Tað hevur størri týðning at halda fast um náddu politisku og búskaparligu framstigini, enn at toyggja valskeiðið út til juli mánað.

Hesir fimm flokkarnir, sum hava verið í hesum samgongum, kunnu óræddir leggja náddu úrslitini fyri veljaran. Tað, sum veljarin skal taka støðu til, er ikki, um tað hevur gingist væl í hesum valskeiðnum - tí tað er eyðsæð, tað hevur tað - men veljarin skal taka støðu til, hvørjir flokkar hava styrki til at halda fast um tey náddu framstigini og tryggja harðvunna framburðin í Føroyum. Styrkin stendur í støðufestinum og ikki í løtum lyftum.

Úrslit

Í stuttum fari eg at grundgeva tað, sum longu er nevnt í røðuni, áðrenn tey ymsu málsøkini verða útgreinað.

Fyrst nøkur ítøkilig dømi um úrslit try tey farnu árin, síðani nøkur mál, sum ætlanin er at náa í hesi tingsetu.

- Tað umsitingarvald, sum danir høvdu fingið í áður gjørdum avtalum, fyrst og fremst viðvíkjandi okkara høvuðsvinnu og eini framtíðar føroyskari oljuvinnu, rettaðu vit upp aftur í felagslýsingini.
- Løgtingsfíggarlógin hevur víst avlop try ár á rað. Føroyar kunnu nú greiða allar sínar skyldur. Felagslýsingin við donsku stjórnina um javnvág á fíggarlógini í 1998 er sostatt væl og virðiliga hildin.
- Gjaldsjavnaavlopið var ein góð milliard í fjør. Seinastu tøluni vísa, at talan verður um eina 1/2 mia.kr. í ár, aftaná at byrgt er upp fyri ICES-tilmælunum.
- Handilsjavnaavlopið var út við 300 mió.kr. í fjør. Sjálvt við tí stóra virkseminum verður roknað við avlopi aftur í ár, einar 250 mió.kr.
- Nettouttanlandsskuldin er nógv minkað, úr 4,3 mia.kr. í 1995 niður í góðar 3 mia. kr. í 1996.
- Fólkatalið veksur av álvara aftur. Vøxsturin í ár verður meir enn 500 fólk. Í áttatiárunum var miðalvøxsturin 450 fólk árliga.
- Arbeidsloysið minkar. Í 1993 var tað eini 20-25%, í fjør 11,6%, og seinastu upplýsingarnar siga 9% í ár.
- Skattatrystið er minkað upp aftur meira í ár. Harafturat er grundlønin hjá pensjónistum nú skattafrí.
- Skattahámarkið er lækkað niður aftur á 50%, og marginals-kattatrystið er lækkað.
- Fíggarogrnaravgjaldið, sum upprunaliga kostaði borgarunum umleið 130 miljónir kr. árliga, er endaliga avtikið.
- Utanlandsmál fáa nú størri leiklut í føroyskum politikki. Arbeiðið er raðfest, og samstarvið millum landsstýrið og uttanríkisráðið er skipað við føroysk/danskari embætismannanevnd.
- Passtrupulleikar hjá m.ø. føroyskum sjómönnum, handverkarum og lesandi, sum virka í ES-londum eru løystir umsitingarliga. ES-pass verða nú útflyggjað í Føroyum og í Danmark eins og føroysk pass verða útflyggjað í Danmark.

Tiltøk í hesi tingsetu

Vit hava alla orsök at feignast um hesi risaframstig, dømin tala fyri seg; men enn eru nógv týðningarmikil mál at viðgera. Nevntast kunnu m.o.:

Framtaksgrunnurin

Í viðtøkunum fyri Framtaksgrunnin stendur, at tær verða endurskoðaðar 3 ár eftir, at grunnurin varð settur

á stovn. Løgdeildin er farin í holt við at gera uppskot til endurskoðaðar viðtøkur fyri grunnin.

Fiskidagaskipanin

Síðan vit aftur finga loyvi til sjálvir at skipa okkara fiskivinnu á sjógv og landi, hevur verið nógv stríð og lítil semja um, hvat ið gerast skuldi.

Høvuðsspurningurin hevur verið, sum danir eisini førdu fram, um vit eru førir fyri at skipa soleiðis fyri, at vit uppá longri sikt fáa sum mest burtúr okkara tilfeingi.

Vit hava í einar 14-15 mánaðir roynt eina fiskidagaskipan. Fyri fáum døgum síðani finga vit aftur vátan um, at tað er torført hjá vinnuni, fiskifrøðingum og øðrum at semjast um felags løysnir.

Tað er sjálvsagt politiski myndugleikin, sum skal skera íggjøgnum. Tað er tað, hann er valdur til. Hetta hevur áður víst seg at vera torført, og tað sær einki mætari út nú.

Hagtøl vísa, at meir enn 30% av teimum fiskidøgum, sum vórðu tillutaðir fyri seinasta fiskiár, ikki eru nýttir. Ymiskt er hjá skipabólkunum, frá knøppum 20% til meir enn 70%.

Í fjølmíðlunum hoyrir og sært tú politikkarar í fullum álvara kjakast um eina minking uppá 12,5% til 15%. Tíverri sær tað út sum um flokkar eru samdir um hetta, og at hetta er galdandi fyri ein stóran meiriluta í lögtinginum. Veruleikin er, at ein avmarking undir 30% í miðal er ongin minking at tala um.

Hví ikki leggja kortini á borðið og siga sum er, at Føroya lögting gongur ikki við til avmarkingar í veiðini eftir tí tilfeingi, sum vit og okkara eftirkomarar skulu liva av. Tað hevði verið reiðiligi fyri veljaran og serliga fyri teir útlendingar, sum fígga føroyska virkseimið, og sum skulu meta um okkara kredittvirði, tá okkum tørvar meiri fígging. Tí tað verður endin við hetta lag.

Blokkstuðulin

Í felagslýsingini frá 3. november 1995 avtalaðu ríkisstjórnin og landsstýrið at áseta støddina á blokkstuðulinum til og við 1998. Eisini varð avtalað, at ein arbeiðsbólkur áðrenn 1997 er lokið skal gera uppskot til, hvussu blokkstuðulin verður ásettur framyvir. Hesar samráðingar skulu avgreiddast í ár.

Løgfrøðiliga grundarlagið undir blokkstuðulinum er heimastýrslógín. Blokkstuðul er samsýning fyri, at vit umsita og hava ábyrgd av málsøkjum fyri danir. Talan er í høvuðsheitinum um tey tungu økini sum heilsuverkið, almannaeverkið og skúlaeverkið.

Blokkstuðulin er næstan ein triðingur av fíggarlógini. Tað er greitt, at sjálvt ein lítil niðurskurður í blokkstuðulinum hevði havt álvarsligar búskaparligar fylgir við sær. Ein dansk/føroysk embætismannanevnd arbeiðir við málinum og roknað verður við, at nevndin verður liðug í heyst. Politiskar samráðingar millum ríkisstjórnina og landsstýrið verða í vetur.

Afturgjalding av almennu skuldini

Sambært felagslýsingini frá 1995 verður spurningurin um afturgjalding av uttanlandsskuldini tikin upp aftur í ár. Hóast ríkisstjórnin hevur sagt seg vera sinnaða at leingja tíðarskeiðið, tá lánini skulu verða afturgoldin, verður farið undir samráðingar við ríkisstjórnina um tíðarskeið og treytir sum skjótast. Tilmæli verður nú gjørt, sum verður grundarlag undir politikari viðgerð í landsstýrinum.

Samráðingar við ES um nýggjan sáttmála

Politisk undirtøka er nú fyri at samráðast við ES um nýggjan sáttmála. Víst verður til uttanlandsfrágreiðingina, har viðurskifti Føroya við ES og ætlanir á hesum øki eru nærri lýst.

Handilssáttmálar við eystanlond

Samráðingar um handilssáttmálar við 10 eystanlond byrja í fyrru helvt av september mánaði. Ætlanin er at

fara undir samráðingar við Estland sum fyrsta landið, og næst í röðini verður Póland.

Kolvetnisvirksemi

Stutt undan ólavsoku varð frágreiðing hjá oljuráðleggingarnevndini: »Fyrireikingar til oljuleiting« handað lögmanni. Løgtingsmenn hava fingið frágreiðingina til kunningar, og málið verður viðgjørt í lögtinginum í heyst.

Dentur verður lagdur á, at oljupolitikkur byggir á holla vitan og á gjølligar fyrireikingar. Henda frágreiðing er sera umfangandi við fullfíggaðum uppkasti til uppskot til lögtingslóg um kolvetnisvirksemi við viðmerkingum. Harumframt er gjøllað greitt frá ymsum spurningum, sum hava týðning fyrri oljuvirksemi í Føroyum, og tilmæli eru gjørd um mál hjá landsmyndugleikum at taka støðu til. Frágreiðingin fevnir um meginpartin av tí, ið er neyðugt til tess at fyrireika ein føroyskan oljuleitingarpolitikkk sum heild.

Eftir at gera eru serligu treytirnar fyrri fyrsta útbjóðingarfarið til oljufeløg um oljuleitingarloynvi og uppkast til lögtingslóg um inntøkuskattning av kolvetnisvirksemi. Hesum tillari verður brúk fyrri, tá støða verður tikin til, hvørji havbotnsøki útbjóðingarfarið skal fevna um, og nær umfarið skal verða.

Landsoljufelag

Landsstýrið fer nú at seta nevnd at gera tilmæli um, hvussu eitt landsoljufelag verður skipað við atliti til ognarviðurskipti, stýring, handilsliga og samfelagsliga og leikluti tess í samband við ta politisku og umsitingarligu skipanina og vinnulívið.

Støða verður í næstum tikin til, nær og í hvørjum líki uppkastið til lögtingslóg um kolvetnisvirksemi verður lagt fyrri tingið.

Bankaskuldin

Løgtingið samtykti einmælt at áleggja landsstýrinum at biðja ríkisstjórnina gera eina dómarakanning av partabrevaumbýtinum av Sjóvinnubankanum og Føroya Banka.

Úrslitið var, at vit finga eina bankakanningarnevnd, sum í høvuðsheitum skal kanna umstøðurnar viðvíkjandi partabrevaumbýtinum millum Den Danske Bank og Fíggingargrunnin frá 1992. Úrslitið av kanningini verður grundarlag undir eini meting av, um rættarlig ábyrgd kann gerast fyrri myndugleikar, virki og persónar, ið høvdu sín lut í málinum.

Tann parturin av skuldini, sum stavar frá bankabjargingini, verður tikin upp, tá bankakanningin er liðug. Formaðurin í kanningarnevndini hevur boðað frá, at kanningarúrslitið verður greitt seinni í heyst. Tað førir við sær, at oppgerðin av bankaskuldini, sum ikki kann gerast, fyrr enn bankakanningin er liðug, dregur út.

Sjálvur haldi eg ikki, at ein bankakanning var neyðug, um atlanin við henni skuldi verða at áleggja ábyrgd, tí ábyrgdin er greið frammanundan. Bankamál eru og hava altíð verið felagsmál. Tað eru sosatt ríkismyndugleikarnir, ið hava allar heimildir og alla ábyrgd av hesum øki. Hetta er í sjálvum sær nóg góð grundgeving fyrri, at danir mugu átaka sær tann partin av uttanlandsskuldini, sum skyldast bankabjargingunum.

Hetta slóðu danir eisini fast við sjeytummaseymi, tá Føroya landsstýri á sumri 1992 legði upp til at yvirtaka málsøkið við atliti til at gera Føroyar til eitt serligt skatta- og búskaparøki. Hetta er staðfest í brævi frá ríkismyndugleikumum.

Fyrri at fáa danir at góðtaka hetta nú aftaná á tað, sum er farið fram, er neyðugt, at føroyskir politikarar eru samdir um hetta sjónarmið. Hetta átti ikki at verið so trupult. Eitt einmælt lögting hevur longu tikið fyrivarni fyrri rentunum, sum stava frá bankabjargingunum.

Rættindi í altjóða sjógvi

Í løgmanstrøðuni í fjør varð mint á teir møguleikar, sum liggja í okkara tillutan av umleið 2.500 fiskidögum

við Svalbard og eini kvotu uppá 1.500 tons av rækjum í russiskum sjógv. Hetta eru móguleikar fyri 100 millióna virði, sum vóru nærum ótróyttir, hóast vit hava ein ov stóran veiðiflota.

Eg fari at endurtaka frá í fjør, at tað hevur stóran týðning at vera við, har móguleiki byðst, eisini fyri at tryggja sær rættindi til framtíðar kvotur, og fyri at útvega føroyingum arbeiðspláss.

Fiskavirking á landi

Í løgmansrøðuni í fjør vísti eg á, at alt ov nógvur fiskur fer óvirkaður av landinum. Skotið varð upp, at vit settu í gildi eina skipan sum ta íslensku. Tað er ongin ivi um, at tørvandi loysnir á hesum øki hava kostað og kosta framvegis føroyingum nógv arbeiðspláss. Nú sær út til, at skjótil verður settur á, tá fiskiárið byrjar.

Norðhavssild

Øktu móguleikarnir fyri at fáa stórar nøgdir av norðhavssild uppá land í Føroyum hava givið grundarlag fyri at byggja upp ein stóran sildafnað her á landi við móguleika fyri nógvum arbeiðsplássum og stórar virðisøking til samfelagið. Her er eisini hent ov lítið, umráðandi er at fáa gongd á.

Tilfeingisdepil

Stórir móguleikar eru í at gagnnýta strategisku støðu Føroya í Atlantshavi og gera Føroyar til ein tilfeingisdepil. Málið er at styrkja vinnuna í altjóða kappingini og at fáa okkara lut í tí virksemlu, sum natúrliga er um okkara leiðir, eitt nú útgerð, umvælingar, framleiðslu, flutning o.s.fr., tað verði seg innan fiskivinnu, oljuvinnu ella aðrar vinnur. Størri orka má verða lögð í hetta arbeiðið.

Nýskipan av landsumsitingini

Nýggja stýrisskipanarlógin tekur fyrivarni fyri tillaging og umskipan av landsumsitingini í samband við ráðharráábyrgdina, við tað at ein skái varð lagdur í lógina. Hesin skái varð nýttur til at fyrireika nýskipanina av umsitingini, sum síðani er farin í gongd.

Arbeiðið við bygnaðarbroytingunum, sum sostatt er ein neyðug fylgja av stýrisskipanarlógini, heldur fram. Seinasti aðalstjórin, sum skal stjórna fígggjarmálastýrinum, verður settur fyrsta dagin. So er eftir at evna aðalstýrini endaliga til.

Ein týðningarmikil partur av nýskipanini er, at ein felags starvsfólkapolitikkur verður skipaður fyri at tryggja, at starvsfólkið trívist og mennist, so at almenna fyrisitingin fer at styrkjast í dygd og virkni.

Bygnaðarbroytingarnar skulu vera ein íluga í framtíðina, so at almenna fyrisitingin kann gerast meira skikkað og rationel. Í longdini verður hetta ein sparing.

Niðurstøða

Sjálvandi kundu nógv onnur mál verið nevnd, bæði mál, sum hava eydnast og onnur mál, sum ikki hava eydnast til fulnar.

Í fjør helt onkur fyri, at løgmansrøðan 1996 var alt ov bjartskygd. Sum tað tyðiliga sæst, hava úrslitini síðani víst, at so var ikki. Tað hevur eydnast okkum at vent búskaparlígu gongdini nærum 180 stíg. Ongin ivi um tað.

Búskaparráðið staðfestir eisini, at hagtøl fyri fyrra hálvár 1997 vísa, at framgongdin er støðug, hóast ikki eins stór og víðfevnandi og í 1996.

Fyri meg er spurningurin ikki, um tað hevur eydnast higartil; men um vit eru før fyri at halda fast við ein fígggjar- og búskaparpolitikk, sum er neyðugur fyri at varðveita tey framstíg, sum eru nádd, og fyri at tryggja støðug framstíg. Hetta vendi eg aftur til seinni.

Uttanlandsmál

Í vár legði lögmaður á øðrum sinni frágreiðing um uttanlandsmál fyri lögtingið. Frágreiðingin var til aðal-

orðaskiftis, beint áðrenn tingið fór í summerfrí.

Víst verður tí til uttanlandsfrágreiðingina, har uttanlandsmál farna árið longu eru lýst. Somuleiðis verður víst til frágreiðing um norðurlandamál, har tey viðurskiptini eru nærri lýst. Her skal tí bert verða trivið aftur í tey mál, har nýtt er komið fram.

Marknasamráðingar

Í samráðingunum við bretar um landgrunsmarkið hevur enn ikki eydnast at fáa semju í lag millum Føroya og Bretlands. Ikki er nógv hent í málinum síðani ólavsøku í fjør. Eftir samráðingarfundin í London í mai 1996 gingu ikki færri enn 14 mánaðir, fyrr enn tað lá fyrri hjá bretum at møta á nýggjum fundi. Ein av grundgevingunum fyrri drálinum var bretska parlamentsvalið í mai í ár.

Á fundinum í Keypmannahavn um miðjan juli tosaðu partarnir av nýggjum um semingsloysnir. Bretar siga seg vera hugaðar at samráðast skjótt nú til tess at fáa greiðu á, um til ber at fáa eina semingsloysn yvirhøvur, ella um farast má til triðjapart at fáa ein úrskurð.

Tíðin má nú vera búgvín til at fáa endaliga greiðu á, um tað er møguligt at fáa bretar at gódtaka eina semingsloysn, sum vit føroyingar kunnu meta sum rättvísa og rímliga. Næsti samráðingarfundur verður í september.

Síðani fari eg at tríva í tey einstøku málsøkini hjá landsstýrismonnum.

Fíggjar- og búskaparmál

Viðvíkjandi taltiffari verður víst til fylgiskjølini til løgmansrøðuna. Her verður givið eitt stutt yvirliit yvir nokkur høvuðshagtøl hetta fyrra hálvárið:

- Fólki flyta nú aftur til Føroya. Fyrra hálvárið í ár var tilflytingin uppafstærri enn fráflytingin sama tíðarskeið í fjør. Nettotilflytingin higartil í ár var 180 fólk móttvegis 110 í fjør. Fyri alt árið væntast ein nettotilflyting uppá uml. 300 fólk. Hetta eru rættiliga stór bruttotøl, eini 1.700-2.000 fólk árliga hvønn vegin. Umframt nettotilflytingina væntast eitt burðaravlop uppá uml. 230. Undir hesum fortreytum verða stívliga 500 fólk fleiri í ár. Miðalvøksturin øll áttatíárin var 460 árliga.
- Arbeidsloysið er minkað úr 2240 niður í 1880 fólk, t.e. 16 % hetta seinasta árið. Tað er nú uml. 9% av arbeiðsmegini móti uml. 11% um somu tíð í fjør.
- Lønargjaldingar eru 7% størri enn somu tíð í fjør. Hetta er eitt vet minni enn vøksturin í 1996. Munur er tó á, hvussu nógv vinnubólkarnir vaksa í mun til í fjør. Í 1996 øktist vinnugreinabólkurin vørugerd, herundir fiskiskapur, 13%. Hann er nú øktur 3%. Vert er at leggja til merkis, at lønarútgjaldingarnar í fiskavørufrøðnaðinum eru minkaðar 12%. Bygging, handil o.a. tænastur eru økt 8%, tað sama sum í 1996. Í hesum bólkum er serstakliga privat bygging økt nógv, 44 % móti 20% alt árið í fjør. Almennar tænastur eru øktar 7% móti 6% í fjør.
- Útflutningur, skip ikki frøknad, fyra teir fyrstu mánaðirnar er 2% hægri í virði enn sama tíðarskeið í 1996. Tó er virkaður fiskur minkaður bæði í virði og nøgd, meðan óvirkaður fiskur er øktur munandi. Útflutningurin av heilum toski og hysu fyrstu fyra mánaðarnar er øktur úr uml. 5.000 tons upp í knøpp 9.000 tons. Lønarútgjaldingarnar benda á, at virkseimið í fiskavørufrøðnaðinum veksur. Útflutningsprísirnir eru heldur frægari í ár. Vøksturin í nøgd er væl størri, góð 20%, m.a. av ídnaðarfiski. Beinleiðis landingarnar av toski og hysu eru góð 13.000 tons móti góðum 6.000 tons í fjør.
- Innflutningur, skip ikki frøknad, fyra teir fyrstu mánaðarnar vaks uml. 4%. Vørubólkar í vøstri eru alifóður 30%, byggitilfar 6%, brennievni 8%, bílar 7%, nýtsluvøru 9% og ídnaðarfiskur 100%. Men færri landbúnaðarvøru -9%, vøru til "aðra framleiðslu" -16, salt -35%, feskur fiskur -92% og frystur heilur fiskur -79%. At innflutningurin av feskum og heilum fiski er minkaður so nógv teir fyrstu fyra mánaðirnar skyldast helst støðuna hjá m.a. Fiskavirking.
- Landingar til føroysk flakavirki jan-juni 1997 vóru knappliga 46.000 tons móti stívliga 44.000 tons jan-juni 1996, ella 4% meir. Stórur munur er á samanseting av fiskasløgum. Landingar av toski øktust

5.200 tons og hysu 2.600 tons. Hinvegin minkaðu landingarnar av upsa 3.100 tons, kongafiski 600 tons, blálongu 300 tons, havtasku 150 tons, svartkalva 390 tons og gulllaksi 1.650 tons.

- Galdsjavnaavlopið er fyribils gjørt upp til góða 1 mia.kr. í 1996
- Nettouttanlandsskuldin, sum við árslok 1995 var 4,3 mia. kr., var við árslok 1996 komin niður á góðar 3 mia. kr..

Viðvíkjandi tilmælinum hjá ICES hefur búskaparráðið gjørt sær nakrar metingar:

»Fyri landskassan kann tælast, at ein niðurskurður í samsvari við ICES-tilráðingina kostar landskassanum netto upp til 25 mió. kr. Fyri kommunurnar undir einum kostar tað netto 10-20 mió. kr. Arbeidsloysisskipanin kann tó hugsast at verða hart rakt, um bæði flotan verður minkaður og minni kemur til virkingar á landi. Um so verður, kann arbeidsloysið hugsast at økjast 3-5%. Hetta kann merkja, at skipanin í ringasta føri kann fáa eina eykaútreiðslu árliga upp á upp til 80 mió. kr. Um ein ikki minskar um flotan, samstundis við at fiskiskapurin verður skerður, so kann hugsast, at útreiðslurnar hjá arbeidsloysisskipanina ikki økjast so nógv, men at landskassin í staðin fyri fær øktar útreiðslur til minstuløn og dagstudning.«

Vit hava orsök til at vera kritisk móttvegis fiskifrøðiligum metingum; men tá fiskiveiðin er so langt omanfyri tað vanliga, sum hon var seinasta ár, er vandi á ferð. Ein og hvør at sær komin stjórn eigur at taka avleiðingarnar beinanveg heldur enn at bíða og so noyðast at taka skræðlið seinni.

Skuld landskassans

Bruttoskuld landskassans var 6.346 mió kr. við árslok 1996. Fíggarogn landskassans í landsbankanum og aðrastaðni var 908 mió kr., soleiðis at nettoskuldin var 5.438 mió kr. Nettoskuldin vaks fram til 1995, tá hon var 5.585 mió kr. Í 1996 minkaði hon 147 mió kr. Landskassans úrslit eru munandi batnað hesi seinastu árin, tí síðani 1995 hefur yvirskot verið á fíggarlógini.

Eftir avtalunum við dansku stjórnina fær landskassin statslán til at fígga afturgjalding av lánnum uttan fyri Føroyar, meðan endurfígging í Føroyum og hall skulu útvegast við lántøku á føroyska og danska kapitalmarknaðinum, tvs. við lánsbrøvum.

Við árslok eru øll uttanlandslán, sum landskassin hevði frá útlenskum bankum, umløgð til lán frá danska statinum, sum tá vóru 5.600 mió kr.

Landsstýrið hefur útgivið tvínnar lánsbrævarøðir yvir 2 ár. Tann fyrri uppá 310 mió kr., sum í navnvirði gekk frá 1994 til 1996, er afturgoldin. Tann seinna uppá 300 mió. kr. í navnvirði gongur frá 1995 til 1997. Harumframt gongur ein lánsbrævarøð við statsveðhaldi til apríl 1998.

Landskassahallið er minkað so mikið nógv, at ikki var neyðugt at selja lánsbrøv í fjør. Tá vóru lánsbrøvini afturgoldin av gjaldføru fíggarognini, tvs. av kistubotninum. Fyri at umfígga lánsbrøvini, sum ganga út í desember 1997 og apríl 1998, verða lánsbrøv fyri umleið 600 mió kr. útgivin.

Meirrentan fyri landskassans lánsbrøv sammett við statslán var 2,25% p.a. í 1994. Hon er síðan minkað til minni enn 1% p.a. fyri eitt 2 ára lánsbrævalán. Hendan gongdin boðar frá einum betri kredittvirði.

Broytingin í seinastu samráðingunum millum landsstýrið og dansku stjórnina var, at avtalurnar broyttust til felagslýsingar. Tað førði nógv minni politiskar bindingar við sær, og hefur skapt linna í viðurskiftunum Føroya og Danmarkar millum. Hesin linni og bótta búskapargongdin hava styrkt munandi um kredittvirði Føroya uttanlands, og tá serstakliga í Danmark.

Nettorentuútreiðslurnar eru settar til 397 mió. kr. á fíggarlógini í ár, sum svarar til 14% av inntøkunum. Nettorenturnar verða kanska nakað lægri enn hetta, nú rentustigið er leikkað.

So hvört altjóða bankalán eru fallin til gjaldingar, eru statslán tikin, og rentan ásett so hvört. Høvdu øll statslánini verið tikin í ár, hevði árligi rentukostnaðurin hjá landskassanum verið stívliga 50 mió. kr. minni enn í dag. Hetta vísir, hvussu viðbrekin, landskassin er fyri rentubroytingum við tí stóru skuldini.

Fyri húsarhaldini og teir almennu kassarar er vert at vísa á, at ein stórur partur av rentulættanum, sum tey hava kent, stavar frá tí óvanliga lágu rentuni, sum er í lötuni. Fer rentan upp, fer tað at kennast meint. Fyri allar partar av samfelagnum er tí sera umráðandi at konsolidera seg.

Skattamál

Bruttoskattalíknandi skipan varð sett í gildi á nýggjárinum. Uppskot um at serskatta hjún kom ikki aftur úr fíggarnevndini og fall tí burtur. Tað verður lagt fram aftur í heyst.

Tá verða uppskot um automatisering av sjálvuppgávu og ognaruppgærd, uppskot um álfkningarmyndugleika og kærunevnd, rættartrygd borgaranna og aðrar broytingar í skattalógini lögð fyri tingið. Endamálið er at fáa eina einfalda, rættvísa og liðiliga skattaskipan.

Arbeitt verður við serligari skattaskipan fyri fiski- og sjómenn, soleiðis at teir ikki av skattaávuðm flyta í onnur lond, har skattatrystið er munandi lægri.

Skattalætti uppá 55 mió.kr. varð givin á nýggjárinum. Skattahámarkið varð lækkað úr 52% niður í 50% og marginals-kattatrystið lækkaði úr 67% niður í 60%.

Tilboð um skattalætta aftur fyri lønarafturhald verður lagt fyri arbeidsmarknaðin, bæði tann almenna og privata. Hetta verður sjálvandi bert gjørt, um allir partar sjálvbodnir taka undir við tí.

Uppskot um broytingar í lógini um meirvirðisgjald, serliga um meirvirðisgjald á tænastruvinnuni, verður lagt fyri tingið í heyst. Barnafrádrátturin verður hækkaður.

Á nýggjárinum varð nýggj fíggarstýringarskipan sett í gildi. Alt roknskaparhaldið og øll fíggarstýringarskipanin vórðu gjørd av nýggjum. Nógvir trupulleikar hava staðist av umleggingini, men nú røktist fyri, at flestu trupulleikarnir eru ruddaðir av vegnum. Tó verður roknað við, at meginparturin av árinum gongur, áðrenn skipanin virkar eftir ætlan. Tá hava vit eisini eitt fíggarligt stýringaramboð, sum er neyðugt fyri at lúka ásetingarnar í nýggju stýrisskipanarlógini um avgerð og ábyrgd.

Lønarmál

Lønar- og starvsfólkaeildin á Løgmannsskrivstovuni hevur í mong ár umsitið landsins lønar- og starvsfólka-mál. Henda deild varð býtt sundur í tvinnar deildir, eina lønardeild og eina starvsfólkaeild, tá lønarmál og sáttmálasamráðingar í februar mánaði vórðu flutt frá lögmanni til landsstýrismannin í fíggarjarmálum.

Sáttmálarnir við flestu almennu fakfeløgini vórðu uppsagdir í mars mánaði. Felagssemja varð gjørd við 18 fakfeløg, har ásett er, at lønarafturberingin verður:

1. januar 1998	0,75%
1. juli 1998	1,25%
1. januar 1999	2,25%
Tilsamans	4,25%

Sostatt verður lønin 1. januar 1999 tann sama sum undan niðurskurðinum í 1993.

Seinastu tvey árin hevur ein ávís lønarhækkan verið; men lutfalsliga hækkaði tóka lønin meir. Í 1996 var tað serliga tí, at landsskatturin lækkaði, og í ár bæði tí at landsskatturin lækkaði og tí, at botnfrádrátturin í

kommunuskattinum hækkaði.

Seinastu skattalættarnir hava givið løntakaranum munandi meiri pening um hendi. Verður hugt nærri at tøku árslønini, hevur ein skattalætti somu ávirkan, sum ein lønarhækking.

Nú ið tøka lønin er munandi økt bæði í 1996 og 1997, eiga komandi batar at verða nýttir til eftirlønar- og útbúgvingsskipanir.

Roknað verður við, at tey, ið fáa fólkapensjón, gerast fleiri, og samsvarandi fækka tey, ið skulu gjalda fólkapensjónina. Fyri at tryggja sær ein peningaligan trygghan aldurdóm, er ein góð eftirlønarskipan neyðug.

Summi almenn fakfeløg hava eina skipan, har arbeiðsgevarin rindar 10% av lønini og arbeiðstakarin 5% í eftirlønargrunn. Onnur hava tilsvarandi skipan, har býtið ístaðin er 8% og 4%. Landsstýrið miðar ímóti, at øll almenn fakfeløg hava eina skipan, har býtið er í minsta lagi 4% í part til arbeiðstakara og arbeiðsgevara.

Í frágreiðingini frá búskaparráðnum varð nevnt, at 900 almenn störv vórðu fleiri í almenna sektorinum síðani 1994. Kanningar vísa nú, at hesi tøl eru heilt burturvið. Ein villa vísti seg beinanveg, at umleið 500 fólk vóru skrásett ov nógv í hagtalsskipanini. Aðrar villur eru eisini ávístar. Vónandi fer tann umskipanin av hagtalsskipanum, sum verður gjørd í samstarvi við Danmarks Statistik at bøta um hetta, so at slík tøl verða meira eftirfarandi framyvir.

Kommunumál

Skattainntøkur

Skattainntøkurnar hjá kommununum eru hækkaðar. Í 1992 vóru tær 562 mió. kr., og í 1996 uml. 670 mió. kr. Í fíggarætlanini 1997 verður roknað við, at skattainntøkurnar verða uml. 655 mió. kr.

Gongdin higartil í ár í kommunuskattinum bendir á, at inntøkurnar verða hægri enn roknað er við á fíggarætlanini. Fyribils skattainntøkurnar hava fyrra hálvárið verið uml. 365 mió ella 61 mió. kr. í meðal um mánaðin. Meðal kommunuskattaprosentið er tað sama í ár sum í fjør: 19,85. Rakstrar- og fløguútreiðslurnar eru hækkaðar úr 411 mió. kr. í 1996 upp í 444 mió. kr., sum avsettar eru á fíggarætlanini í ár.

Kommunuskattur

Skuldin bindur framvegis kommunurnar. Í 1997 fara uml. 1/3 av inntøkunum at rinda rentur og avdráttir. Politikkurin er, at kommunurnar skjótast gjørligt eiga at fáa størri fíggarliga rúmd til sjálvar at taka avgerðir.

Kommunurnar eiga ikki at taka upp nýggj lán og eiga ikki at nýta allan inntøkuvøksturin at økja um rakstrar- og fløguútreiðslurnar nú, men at nýta vøksturin í inntøkunum at rinda skuldina aftur soleiðis, at tær í longdini fáa størri frælsi til sjálvar at raðfesta inntøkurnar. Hesin politikkur fer at halda fram í 1998.

Kommunubygnaður

Arbeiðið hjá nevndini at gera nýggjan kommunubygnað gongur sum ætlað, og er fyrsti partur av arbeiðinum, útgreinjing av verandi kommunuskipan, um at verða liðugur. Hetta verður stutt eftir ólavsøku sent kommununum og øðrum áhugaðum til ummælis. Roknað verður við, at endaliga álitid við uppskoti um nýtt ábyrgdar- og uppgávubýti og um nýtt kommunuuppbyti verður liðugt í vár.

Uppskot til nýggja lóg um býarplanir og byggisamtyktir verður lagt fyri lögtingið í hesi tingsetuni. Nevnd er sett at gera uppskot til eina landsbyggireglugerð.

Fiskivinumál

Fiskidagaskipan

Lógini um vinnuligan fiskiskap er í ár broytt soleiðis, at fortreytir nú eru fyri at skipa fiskiflotan, og at virkingar- og sölulíðið fær betri umstøður at virka undir. Áttlanin er framvegis, at við tøkniligari skipan skulu búskaparligu málini í fiskivinnuni verða rokkin. Víst varð á, at fiskidagaskipanin í verki hevði betri møguleikar at virka enn kvotaskipanin.

Ein meinbogi við lógini hevur verið, at fiskirættindini ikki eru umsetilig í meira enn 5 ár. Hetta verður nú broytt, og í uppskotinum til broytingar í lógini um vinnuligan fiskiskap verður miðað ímóti, at kvotur og fiskidagar í undirbólkunum verða frítt umsetilig í 15 ár, at fiskidagarnir fyri komandi fiskiár verða 12% færri, at skipanin við innaru og ytru fiskidagaleiðini verður óbroytt, og at økisfriðingarnar í lógini verða óbroyttar. Tó verða tiltøk sett í verk til tess at friða gytingarleiðirnar hjá toski, hysu og upsa. Veiðin eftir svartkalva verður minkað umleið 20% og veiðin eftir kongafiski verður minkað sera nógv. Veiðin á Føroya Banka verður á sama støði næsta fiskiár.

Hesi reguleringartiltøk eru ætlað at tryggja, at fiskastovnarnir undir Føroyum verða gagnnýttir burðardygt, og at skipanin við fiskidøgum og stongdum økjum tryggjar, at endamálini í lógini um vinnuligan fiskiskap verða rokkin.

Veiðiflotin

Landsstýrið fer at leggja uppskot fyri løgtingið um nýggja lóggávu at endurnýggja veiðiflotan, soleiðis at hann verður betri samansettur til tess at stimbra fiskivinnuna sum heild, so hon gevur størri íkast til samfelagið.

Almenni stuðulin til fiskivinnuna má leggjast um, so at allir tættir, sum stuðla ovurorku, verða tiknir burtur og bert teir, sum eru verulig inntøkutrygd og sum stuðla menning og nýskapan, verða varðveittir. Tí verður lógarverkið viðvíkjandi rakstrar- og lønarstuðli til fiskivinnuna, herundir inntøkutrygdarlógirnar, eftirkannað.

Samanumtikið verður mett, at veiðitrýstið á landleiðini er ov stórt, og vit gagnnýta ikki veiðimøguleikarnar á fjarleiðunum í nóg stóran mun. Tó eigur at verða havt í huga, at nógvir av teimum veiðimøguleikum og teimum kvotum, sum føroysk skip kunnu veiða uttan fyri 200 fjórðinga fiskimarkið verður umbýtt við tilfeingið á landleiðunum í teimum fiskiveiðiavtalum, sum Føroyar hava. Avtalararnar við onnur lond ávirka eisini føroysku fiskimøguleikarnar í føroyskum øki.

Veiðimøguleikar

Viðvíkjandi fiskivinnusamráðingum verður víst til frágreiðingina um uttanlandsmál, har fiskivinnusamráðingar farna árið eru gjølla lýstar. Her verður bert nomið við tey mál, ið eru til viðgerðar.

Hóast striltið hevur gingist at fáa avtalu við Baltisku londini, so eru fiskivinnusáttmálarnir á einum góðum búskaparligum støði. Føroyar fingu at enda eina betri avtalu við Noreg, har avtalan við Russland er tann týðningarmesta.

Møguleikar eru nú serstakliga fyri øktum veiðimøguleikum eftir uppsjóvarfiskasløgum so sum norðhavs-sild, svartkjafti, lodnu og makreli. Haraftrat veksur veiðivirðið av uppsjóvarfiskasløgum støðugt. Rækjuveiðan á Flemish Cap stendur við og hevur stóran týðning fyri rækjuflotan.

Veiðimøguleikarnir við Svalbard standa við, men Noreg hevur boðað frá eini nýggjari skipan, sum fer at minka um veiðimøguleikarnar. Hetta er tó í tráð við ta veruligu veiðuna hjá londunum, sum hava veitt á hesi leið. Landsstýrið hevur ikki góðtikið hetta, men fer at samráðast við Noreg um hetta mál.

Stórur áhugi er fyri at menna okkara fiskiskipaflota eftir svartkjafti, norðurhavssild og makreli. Skip eru komin til landið og onnur verða útskift, sum fara at viðgera henda fisk til hægri söluvirði. Hetta er skilagott,

men í viðgerðini av hesum verður neyðugt at taka hædd fyri millumlanda fiskivinnuavtalum.

Økt samstarv við russar um norðhavssild og makrel kann fáa størsta týðning fyri okkara veiðimøguleikar eftir hesum fiskasløgum og fyri samvinnu um rættindi í Barentshavinum í framtíðini.

Makrelur er í føroyskum sjógvi einar fyra mánaðir um árið, men tað, at vit hava eina bindandi avtalu við ES um býtið av makrelinum ger, at vit ikki fáa brúkt hetta tilfeingið, sum vit kundu ynskt. Svartkjafturin verður skjótt eitt virðismikið tilfeingi. Vit skuldu havt nógv størri veiðiorku sjálvir á hesum stovni. Nakað bendir á, at so verður, tí er neyðugt at hugsa um at fáa henda ferðandi stovn býttan, áðrenn veiðikapasiteturin hjá øðrum verður øktur.

Samanumtikið kann sigast, at føroysk skip hava størri veiðimøguleikar eftir uppsjóvarfiski í 1997 enn nakrantíð. Tað er umráðandi, at hesin partur av veiðiflotanum verður mentur, og at skipað verður so fyri, at kvoturnar verða fiskaðar, bæði fyri at fáa virðini til høldar og fyri at standa seg betur, tá kvotur verða ásettar.

Í lýtuni er eingin framleiðsluorka í landinum at virka norðhavssild, og bert eitt skip er komið aftrat í veiðiflotan, sum kann virka uppsjóvarfiskasløg umborð. Landsstýrið virkar fyri, at veiðitólini og framleiðsluliðið verða før fyri at meirviðgera uppsjóvarfiskasløg. Íkvotabýtinum komandi ár verður byrgt upp fyri, hvussu stórus partur skal fara til matframleiðslu.

Royndirnar at menna fiskiskap á djúpum vatni uttanfyri 200 fjórðingar koma undir ST-sáttmálan um spjaddar og langt ferðandi stovnar og semjuna um fiskiskap við ábyrgd. Svartkalva og kongafiskastovnarnir eru felagsstovnar, sum eru serstakliga illa fyri. Føroyar, Ísland og Grønland hava tikið stig til at samstarva um at verja stovnarnar.

Í samráðingunum um býtið av norðhavssildini og í viðgerðini av ferðandi fiskastovnum í NEAFC hevur eisini verið íðiliga víst til somu semjur, hóast tulkningarnar av greinunum ofta vóru sera ymiskar. Eftirsum okkara áhugamál skulu verjast í altjóða samráðingunum, verður miðað ímóti eisini at hava serkøn fólk, ið burturav arbeiða við altjóða havrætti.

Fyrirreikingar verða í lýtuni gjørdar at leggja ST-sáttmálan um spjaddar og langt ferðandi stovnar fyri lögtingið.

Flakavirkisvinnan

Búskaparliga støðan í fiskivinnuni er ikki batnað nóg nógv, hóast størri veiði enn væntað. Flakavirkisvinnan liggur tungt í sjónum, og heimaflotin við minkandi fløgustuðli og lønarstuðli til fiskimenn má tillaga seg tey viðurskifti, sum nú standa fyri framman. Ein meinbogi hjá flakavirkisvinnuni er, at rakstraravlopið er ov lítið.

Landsstýrið ger í hesum døgum saman við þórtum í vinnuni eina skipan, sum fer at geva virkjum móguleika fyri at sleppa framat at keypa so stóra nøgd sum móguligt av tí fiski, sum veiddur verður við Føroyar. Miðað verður ímóti, at so stórus partur sum móguligt verður boðin út til sølu í Føroyum, men at nakað kann verða selt beinleiðis uttanlands, har serligar umstøður gera seg galdandi.

Fiskidagarnir verða í slíkum føri roknaðir, til skip er komið í landingarhavn. Fyri allan fisk, sum fer óvirkaður av landinum, skal útflytarin prógva, at fiskurin hevur verið alment boðin út í Føroyum. Henda skipan kemur í gildi 1. september, tá nýtt fiskidagaár byrjar. Vónandi kann hon gera sítt til, at størri nøgd av fiski verður virkað í Føroyum.

Dentur verður lagdur á at stuðla royndum at virka størri part av fiski okkara. Størsta fcastið kann gerast norðhavssildin, og tað sæst longu nú, at sildin mennist skjótt, og er komin aftur í føroyskan sjógv í nógv størri

mun enn mett.

Tað hevur stóran týdning, at vinnuvirki okkara standa seg í góðsku í kappingini við onnur lond og kunnu lúka krøvini frá keyparunum. Vinnan hevur ábyrgdina av, at hon lykur krøvini, ið innaneftirlitið setur. Almennu myndugleikarnir skulu stuðla tilevningini av innaneftirlitskipanum, góðkenna tær og hava eftirlit við, at tær verða fylgdar. Dentur verður lagdur á at fremja hesa skipan, so vit í minsta lagi eru ájavnt við okkara kappingarneytar og helst fremri, tá tað ræður um góðsku.

Hvalaveiðimál

Landsstýrið heldur fast um, at súgdjór í havinum verða gagnnýtt á burðardyggan hátt og virkar fyri øktum samstarvi við aðrar tjóðir. Dentur verður lagdur á viðurskifti, sum ávirka hval og kóp.

Í arbeiðnum í NAMMCO, sum fevnir um burðardyggja umsiting av súgdjórunum í Norðuratlantshavi, lúka Føroyar treytirnar um millumlandasamstarv, sum ásett í havrættarsáttmálanum. Harumframt er karmur gjørdur um vísindaligt samstarv, sum skal tryggja burðardyggja gagnnýtslu av súgdjórunum í føroyskum sjó-øki.

Á fundi í Føroyum í juni mánaði vísti NAMMCO sín førleika sum ein felagsskapur, ið er førur fyri at veita vísindaliga ráðgeving. Hann prógvaði, at føroyskt grindadráp ikki er ein hóttan móti grindastovninum.

Sjóvinnumál

FAS skipanin verður endurskoðað, og tilmæli verður gjørt at bøta um kappingarføri føroyinga í farmasigling.

Fyri at menna kappingarførið á handilsskipum og at veita fiskiskipum lættari atgongd til fiskirettindi, varð ein Bareboatskipan sett í verk í vár. Skipanin er galdandi í báðum skrásetingum og virkar báðar vegir. Føroysk skip kunnu verða skrásett undir fremmandum flaggi og útlendsk skip kunnu verða skrásett undir føroyskum flaggi sambært sáttmála millum føroysk og útlendsk reiðarafeløg.

Skipanin hevur stóran týdning fyri føroysk fiskiskip, har Føroyar kunnu fáa atgongd til fleiri veiðimøguleikar í sjóøki hjá londum, sum Føroyar samstarva við.

Fyri at lúka nýggju krøvini frá IMO og tað vaksandi eftirlitið við handils- og fiskiskipum krevst, at allir sjómenn innan árslok 1998 hava lokið trygdarskeið fyri at kunna starvast á skipi. Á fíggarlógini er peningur avsettur til trygdarmiðstøð, men skerjingar gera tað trupult at skipa so fyri, at allir sjómenn kunnu fáa trygdarskeið innan ásettu tíð, og tí mugu leita sær uttanlands. Landsstýrið roynir at finna eina loysn á hesum máli.

Sjómanslógin, sjóvinnulógin og manningarlógin verða endurskoðaðar. Broyting er gjørd í manningarlógini fyri at lúka altjóða krøv, um havdálking skuldi ført til endurgjald. Arbeidsumhvørvið á handils- og frystiskipum verður betrað.

Vinumál

Alivinna

Útflutningurin av alifiski vaks úr 6.000 tonsum í 1995 upp í 14.000 tons í 1996 og í virði úr 173 milj. kr upp í 326 milj. kr. Roknað verður við, at framleiðslan í minsta lagi heldur sær á hesum støði.

Í 1992 var alivinnan sera illa fyri. Tað almenna noyddist at veita vinnuni tíðaravmarkaðan stuðul fyri at koma fyri seg aftur. Onnur tiltøk sum fækkað aliloyvi, fiskasjúkutænasta og trygdargrunnur alivinnunnar kunnu nevast. Í samstarvi við vinnuna og fíggingarstovnar hevur arbeiðið at fáa hesa vinnu á beint altur eydnast so mikið væl, at alivinnan nú kann sigast at standa á egnum beinum.

Tiltøk eiga at virka mennandi og elva til økta framleiðslu og aling av nýggjum fiskasløgum við neyðugum fyrivarni fyri umhvørvinum.

Saman við p/f Fiskaaling verður meira gjørt við kynsbótararbeiðið og royndirnar at ala kalva. Fyri at økja um framleiðsluna verður lögð ein miðvís ætlan at menna tøkna at ala á minni vardum økjum.

Neyðugt er, at góðskan á alifiski verður betrað og at meira fæst burturúr fiskinum, soleiðis at alivinnan kann geva uppáttur meira av sær.

Ídnaður

Ídnaður og tænavirksomur hava havt munandi framgongd seinastu árin. Serliga er at feignast um, at gongd er komin á útflutningin. Føroyskar fyrirkur eru kappingarførar innan so ymiskar greinar sum skipabygging, útgerð til skip, reingerðarvørur og entreprenør- og handverksvirksomur.

Fyri at stuðla undir framgongd á hesum øki er neyðugt at halda fast við kósina hjá samgonguni at bøta um kappingarfrið við at lækka kostnaðarstigið, avtaka forðandi og tyngjandi gjöld, at betra um verandi marknaðaravtalur og at gera nýggjar, sum stórir tørvur er á.

Vinnuframi

Danskar vinnuframlógir eru settar í gildi í Føroyum. og tað hevur givið nýggjar møguleikar at stuðla nýggjum vinnum. Ein trupulleiki hevur verið, at ringt er finna fram í teimum møguleikum sum eru og at fáa greina verkætlanir, sum saman við almenna stuðlinum kann útvega neyðugu egin- og bankaffggingina. Ein tøknilig kunningarstova, TK-stovan, er sett á stovn júst við tí endamáli at veita fyrirkur og persónum, sum ætla undir egið virksomur, ráð og vegleiðing.

Farið er undir at endurskoða allar grunnar og vinnuframaskipanir fyrirkur at gera hesi liðilgari og gera tað lættari hjá fyrirkur og einstaklingum at fáa hjálp og ráð.

Virksomur og viðtøkur Framtaksgrunsins verða endurskoðaðar í heyst. Hóast brúktar eru omanfyri 100 milj. kr., so eru uml. 90 milj. kr tøkar. Verður farið skynsamiliga fram, kunnu tær gerast eitt gott íkast at menna nýggjar vinnur í Føroyum.

Nærum ongar nýløgur eru gjørðar í fiskiskip seinastu árin. Nevndin, ið landsstýrið setti í fjør at kanna ffiggingarmøguleikar til skipabygging, hevur latið landsstýrinum frágreiðing. Landsstýrið fer í heyst at leggja uppskot fyrirkur tingið um serliga skipan fyrirkur bygging av fiskiskipum í Føroyum.

Lóg um kapping varð samtykt í vár. Lógin byggir á meginregluna um eftirlit heldur enn forboð. Hetta skuldi verið ein smidligari skipan, við tað at lógin forðar fyrirkur brotsverkum í vinnuni í tann mun, tað er neyðugt.

Sølufeløg

Størsta sølufelagið Faroe Seafood varð endurstovnað undir heitinum Faroe Seafood Prime. Neyðugt er við einum sterkum sølufelag, skulu vit standa okkum í altjóða kappingini. Drúgv tíð gongur, áðrenn úrslit av marknaðarføringar- og søluarbeiði vísa seg.

Onnur sølufeløg eru eisini. Fyri at stuðla hesum hevur Menningarstovan skipað fyrirkur og hjálpt til, tá føroyskar fyrirkur hava synt fram á vørumessum uttanlands.

Ferðavinna

Dentur verður lagdur á at menna ferðavinnuna, sum gevur eitt gott íkast til búskapin. Ferðaráðið arbeiðir saman við vinnuni fram móti málinum at fáa 50.000 ferðafólk til landið í ár 2002. Vøkstur er í vinnuni ár undan ári og mett verður, at ferðavinnan næst eftir fiski- og alivinnuni er tann vinnugrein, ið gevur landinum mestan pening uttaneftir.

Samstarvsavtala um ferðavinnu, nevnd FITUR, er gjørð við Ísland. Avtalan hevur til endamáls at økja ferðingina Føroya og Íslands millum og at samstarva um felags marknaðarføring. Eins og dentur verður lagdur

á at marknaðarføra Føroyar úteftir, verður arbeitt við innlendis menning.

Landbúnaðarmál

Nevndin, sum sett varð at endurskoða og gera uppskot um neyðugar lógarbroyingar fyri framtíðar landbúnað, er liðug við arbeiði sítt.

Spurningurin, sum støða skal verða tikin til sambært álitinum er, hvørt landsjørðin skal privatiserast, og hvussu landsjørðin framyvir verður skipað.

Við støði í hesum arbeiði verða neyðug lógaruppskot gjørd, sum kunnu tryggja, at landbúnaðurin kann mennast, soleiðis at náttúruutilfeingið við atlit til náttúruvernd verður røkt, og búnaðarvørur verða kappingarførar bæði í prís og dygd.

Samskiptismál

Fjarskipti

Í farnu tingsetu varð alt málsøkið telegraf- og telefonmál formliga yvirtikið, eisini uttanlandssamskiptið við útbúnaði til CANTAT-3 kaðalin.

Lóg um fjarskipti varð samtykt í farnu tingsetu. Lógin hevur munandi broytingar við sær á fjarskiptisøkinum. Nú er staðfest, at heimastýrið hevur einkarrætt til alt økið, og at ein ella fleiri fyrirkur kunnu fáa serloyvi at reka fjarskipti. Slíkt serloyvi kann fevna um kervið sjálvt og um tænarar á kervinum. Nýggja fjarskiptislógin gevur møguleikar at fylgja við í altjóða tillaging og menning á fjarskiptisøkinum.

Fyri at Telefonverk Føroya Løgtings skal kunna standa seg í kappingini á einum fríari marknaði, er neyðugt, at Telefonverkið verður skipað sum eitt óheft felag, t.d. sum eitt partafelag, og verður uppskot lagt fram í næstum.

Uppskot til nýggja lóg um postvirksemi og Postverk Føroya verður fyrireikað. Leisturin verður lógarsmíðið fyri fjarskiptisøkið, tí tað, sum vanliga hevur ligið undir postøkinum, er somuleiðis fyri liberaliseringum. Lógarkarmarnir verða tillagaðir samsvarandi.

Tilbúgvingarætlan fyri Føroyar verður fyrireikað, soleiðis at vit kunnu vera á hædd við onnur lond, tá tað ræður um at bjarga mannalívi og avmarka skaðar, um størri vanlukkur skuldu hent á føroyskum land- ella sjóki. Allir neyðugir myndugleikar og feløg verða samskipað í eina tilbúgvingarætlan.

Flutningssamband

Tá hugsað verður um út- og innflutning av vørum, so er flutningssambandið nøktandi, tó kundu fráferðirnar úr Føroyum verið spjaddar meira, tá um úttlyting av feskum fiski ræður.

Í samband við at Skipafelagið Føroyar tók yvir flutningssambandið til Skotlands, eydnaðist tað ikki at varðveita ferðafólkasambandið. Regluligt ferðafólkasamband eigur at vera millum Føroya og Bretlands, loftvegis ella sjóvegis.

Nú røktist so fyri, at beinleiðis sjófarleið verður tikin upp aftur í summarmánaðunum komandi ár. Møguleikin fyri regluligum flogsambandi til Bretlands alt árið verður kannaður.

Miðalaldurin á skipunum hjá Strandfaraskipum Landsins er 30 ár. Neyðugt verður sum skjótast at byggja ella at keypa skip. Nevnd arbeiðir við eini langtíðarætlan fyri alla innlendis samferðslu á sjógv og landi, eitt nú vega- og bergholsgerð, flogvallar- og havnagerð, umframt bygging ella útvegan av strandfaraskipum. Ein langtíðarætlan er eitt gott grundarlag undir politisku raðfestingini, so vit samfelagsliga fáa sum mest fyri pengarnar.

Atlantsflog gevur yvirskot annað ár á rað. Konsolideringartilgongdin í flogfelagnum styrkir grundarlagið undir einum øktum virkseml, bæði viðvíkjandi verandi ferðafólkaflutningi og nýggjum virkisøkjum, eitt nú eini oljuvinnu.

Uppskot til broytingar í ferðslulógini verða lagdar fyri tingið í næstum, m.a. umfatandi lægri promillumark og broyttar ásetingar fyri mest loyvdu ferð.

Bileftirlitið er farið í holt við at skifta gomul koyrikort út við nýggj, sum geva føroyingum rætt til at koyra við føroyskum koyrikorti í ES-londum.

Kunningartøkni

Kunningartøkni og elektroniskur infrastrukturur verða raðfest ovarliga. Ein KT-bólkur við umboðum frá vinnuni og tí almenna er í holt við at leggja ein kunningartøkniolitikk til rættis. Vinnumálastýrið fær ábyrgdina av, at stevnumiðini verða sett í verk. Ætlanin er, at eitt KT-forum við umboðum frá stýrum og stovnum innan landsumsitingina skal samskipa verkætlanir í landsumsitingini. Fyrsta stig at skipa eitt datasamskiftisnet fyri landsumsitingina er um at verða liðugt. Netið verður gjørt í samstarvið við telefonverkið.

Orku- og umhvørvismál

Orkumál

Elmegi

Elfelagið SEV er nú farið undir vatnorkuútbýggingina í Eysturoynni, nevnd Eiði 3. Alt arbeiðið er mett til 111 mió. kr. SEV eginffggjar tær 71 mió. kr. og landsstýrið hevur givið SEV lánsloyvi til tær fræstandi 40 mió kr. Arbeiðið er mett at taka eini try ár.

SEV lækkaði elprísir 3 oyru/kwh í fjør og á nýggjárinum 6 oyru/kwh. Væntandi verður hetta gongdin, hóast vatnorkubýggingin verður framd.

Umhvørvismál

Umhvørvisvernd

Umhvørvi og umhvørvisvernd hava ein tyðandi leiklut, tá talan er um at geva vinnuni karmar. Tað gerst alt meira vanligt, at fyrilit fyri umhvørvinum er ein partur av politikkinum hjá fyrirkuni. Hesi gongd áttu føroyskar fyrirkur at givið gætur. Ein slíkur hugsunarháttur fer at stuðla vinnugreinum sum fiskivinnu og ferðavinnu.

Fyri at tálma havdálking verður OSPAR-konventiónin lögð fyri lögtingið til góðkenningar. OSPAR-konventiónin setur forboð fyri at føra og søkkja dálkievni í havið.

Ætlanir eru um nýggja havumhvørvislóg fyri Føroyar, har atlit til eina framtíðar oljuvinnu er tyðandi partur. Landsstýrið hevur sett bólkl at gera uppskot hesum viðvíkjandi, eins og uppskot til eina hóskandi fyrisitingar- og eftirlitsskipan. Krøvini í OSPAR-konventiónini verða lögð inn í nýggju havumhvørvislógina.

Samskipan

Fleiri kommunur luttóku í eini verkætlan við kommunalum umhvørvisætlanum við stuðli úr landskassanum og Norðurlenska Ráðharraráðnum. Hetta hevur stóran týðning fyri kommunurnar, og hildið verður fram soleiðis, at allar kommunur kunnu verða við og fáa ráðgeving frá einum umhvørvisvissamskipara, sum landið og kommunurnar fíggja í felag.

Burturbeining av burturkasti er ein týðningarmikil liður í umhvørvisarbeiðinum, sum fyri meginpartin verður fyriskipað av IRF og Tórshavnar Kommunalu Brennistøð á hvør sínum geografiska øki. Viðvíkjandi jarnburturkasti og tí vandamikla burturkastinum, so sum kemisk evni o.a., verður ásað, at skipanin ikki nóg væl nøktar tørvin á skilagóðari burturbeining. Kannað verður, hvussu hetta kann skipast á fullgóðan hátt.

Lógaruppskot verður lagt fyri tingið hesum viðvíkjandi.

Landsstýrið letur stuðul til ymisk umhvørvisverndartiltøk. Nevnast kann, at stuðul varð latin til kappingina um "reinastu bygd" í ár.

Arbeidsmarknaðarmál

Fleiri lógaruppskot viðvíkjandi arbeidsmarknaðinum verða lögð fyri løgtingið í hesi tingsetu.

Uppskot til lóg um arbeidsumhvørvi við smávegis broytingum verður lagt framaftur í heyst. Føroyar verða tá á sama støði í arbeidsumhvørvislógarmálum sum Norðurlond.

Arbeidsmarknaðareftirlønargrunninum byrjaði at gjalda út 1. apríl í ár. Øll 67 ára gomul og eldri fáa 500 kr. um mánaðin, sum eru skattskyldugar.

Nýggj lóg um ALS varð samtykt í vár. Talan er ikki um stórvegis broytingar, men skipanin skal gerast einfaldari at umsita.

Útgjaldsupphædd og útgjaldstíðarskeið er sett í lógina. Tíðarskeiðið verður verandi 3 ár og 2 mánaðir. stýrið ásetir inngjaldsprosentíð, sum hægst kann vera 2,5%. Inngjaldið verður 2,25% frá 1. januar 1998.

Viðvíkjandi arbeidssávisingini verður miðað ímóti, at arbeidsgævarar, arbeidstakarar og arbeidstøk, brúka ávísingina, sum hevur fingið royndir og serkunnleika í at ávísa arbeiði uttanlands, har nógvir føroyingar hava arbeitt.

Í ár eru 6 mió kr. avsettar til arbeidsskapandi tiltøk fyri ung, sum kommunurnar skipa fyri. Ein samskipari verður settur á Almanna-stovuni at skipa fyri aktivering eftir forsorgarlógini.

Almanna- og heilsumál

Almannamál

Rammulóg

Rammulóg fyri almannaøkið varð viðtikin í 1994, sum ásetti, at allar fólkatingslógir á almannaøkinum skuldu gerast lögtingslógir. Hetta var ein partur av avtaluni millum landsstýrið og dansku stjórnina.

Hetta er eitt umfatandi lógarverk, men skjøtil er settur á. Løgtingslóg um barnagjald til einsamallar uppihaldarar o.o. varð samtykt 1996. Lógin um sosialar pensjónir verður lögð framaftur í hesi tingsetu. Henda lógin kom ístaðin fyri ta gomlu fólka- og avlamispensjónslóggávuna og ásetingarnar um einkjupensjón og lóg um uppískoytisveiting til einkjur. Næst á skránni er lógin um dagpening, sum væntandi verður lögð fyri tingið í hesi tingsetu.

Eftir er so forsorgarlógin sum er sera umfatandi. So skjótt sum lógin um dagpening er avgreidd, verður farið í holt við at gera eina nýggja forsorgarlóg, sum nøktar tørvin og hóskar til eitt nútíðarsamfelag.

Heimarøkt

Nú ið heilsusjúkrasystra-, heimasjúkrasystra- og heimahjálparaskipanirnar eru samanlagdar í ein stovn. Heimarøktina, hevur landsstýrið endurskoðað lógir og kunngerðir fyri at laga tær til heimarøktarskipanina. Løgtingslógir um heilsusystar, heimasjúkrasystrar og broyting í lögtingslóg um almenna forsorg vórðu lagdar fyri tingið í farnu tingsetu og verða lagdar framaftur. Tá hetta arbeiðið er liðugt, er bert barnaforsorgarlógin eftir.

Sambýli

Á serforsorgarøkinum verður hildið fram við at finna skilagóðar loysnir. M.a. sambýli til menningartarnað

eru ein liður í hesum royndum. Eitt eldrasambyli er opnað í Kollafirði. Í Vestmanna eru hús keypt til eldrasambyli, sum verður latið upp í ár. Hesi sambyli eru væl umtókt.

Í Sandoyinni verður roynt at sameina røktarheimsrakstur og heimarøkt í einum. Eydast henda skipan, verða hesar ein partur av arbeiðnum at betra um viðurskiptini hjá okkara eldru borgarum.

Arbeiðið at byggja verkstaðið Vón upp aftur gongur eftir ætlan, og væntandi kann verða flutt inn í nýggj og hóskaði høli nakað skjótt.

Heilsumál

Sjúkrahúsráð

Sjúkrahúsráðini hava virkað síðan mars mánað. Løgtingsmenn, byráðs- og bygðaráðsmenn og starvsfólk í heilsuverkinum kunnu ikki sita í ráðnum.

Sjúkratrygging

Løgtinglóg um "lov for Færøerne om offentlig sygesikring" varð broytt í vár. Við hesum verður inntøku-markið fyri A og B limir í sjúkrakassanum avtikið. Kravt verður, at A-limir hava ein fastan lækna, men kunnu skifta eina ferð um árið, meðan B-limir kunnu skifta lækna, tá ið teimum hóvar. C-limaskapurin er avtikin. Aldursmarkið fyri limaskap er hækkað úr 16 upp í 18 ár.

Gamla skipanin var óheppin, tí nógv lótu seg ikki tryggjað. Í okkara grannalöndum eru øll fólk tryggjað undir somu treytum. Hetta er nú eisini galdandi í Føroyum. Nógv fólk vóru B-limir, hóast tey ikki høvdu ráð til hetta. Avleiðingin av hesum var, at tey aftraðu seg at søkja læknahjálp. Tað sama var galdandi fyri C-limir.

Nýggj kunngerð um heilivág varð sett í gildi í mai. Nú er tað apotekið, og ikki læknin, ið hevur ábyrgdina av at útflyggja tann bilingasta og synonyma heilivágin. Fyrirmunurin er, at tann bilingasti heilivágurin á marknaðinum verður útflyggjaður.

Nýggj kunngerð um flutnings- og ferðarendurgjald fyri sjúklingar uttanlands verður í sett í gildi í næstum. Sambært hesi kunngerð fáa fleiri avvarðandi móguleika fyri at fáa ferðarendurgjald, tá tey eru um sjúklingar, ið verða sendir til viðgerðar uttanlands.

Hildið verður fram at endurskoða heilsulóggávuna sambært avtalu við dansku stjórnina.

Undirvísingar- og mentamál

Skúlamál

Nýggj fólkaskúlalóg

Nýggja fólkaskúlalógin er samtykt av lögtinginum og kemur fyrsti parturin av henni í gildi 1. august næsta ár. Broytingarnar í nýggju fólkaskúlalógini í mun til galdandi lóg eru m.a., at 7 ára undirvísingarskyldan verður broytt til 9 ára undirvísingarskyldu, og at móguleiki er hjá skúlunum at hava forskúla. Harnæst eru lærugreinatilboðini dagførd og munandi økt.

Uppskot til nýggja lóg um yrkisútbúgvingar og nýggja lóg um yrkisskúlar verða lögð fyri tingið í heyst.

Uppskot til lóg um almanna- og heilsuútbúgvingar á miðnámsstigi verður lagt fyri tingið í hesi tingsetu. Ætlanin er, at fara undir útbúgvingina í august næsta ár.

Landsstýrismaðurin hevur sett ein arbeiðsbólk til at endurskoða lógina um læraraútbúgving.

Lóggávan um miðnámsútbúgvingar verður dagførd viðvíkjandi m.a. yrkisgymnasialum útbúgvingum.

Lógin um útbúgvingarstuðul verður í lötuni endurskoðað av einum arbeiðsbólki. Ætlanin er, at nýggj lóg um útbúgvingarstuðul skal fáa gildi 1. august næsta ár.

Granskingarnið

Í fjør kom lógin um granskingarráð í gildi. Ein mió.kr eru játtaðar til granskingarætlanir í ár. Granskingarráðið gevur landsstýrismanninum tilmæli í granskingarmálum og ummælir stuðulsúmsóknir. Áhugi fyri at gera granskingarætlanir er so at siga innan allar vísindagreinir. Í fjør varð stuðul játtaður til eina granskingarætlan innan læknafvísindi.

Í vár kom sáttmáli millum Norðurlond um atgongd til hægri útbúgvingar í gildi. Uppskot til samtyktar verður lagt fyri lögtingið, so Føroyar verða fevndar av hesum sáttmála, sum gevur lesandi ókeypis atgongd til flestu lærustovnar í Norðurlondum.

Arbeiðsbólkur er júst settur at gera eina virkisætlan um, hvussu kunningartøkni kann fáa størri útbreiðslu í fólaskúlanum.

Nevnd er sett at gera uppskot til framtíðar útbúgvingarpolitikk, har útgangsstøðið m.a. verður sambandið millum útbúgving, gransking og vinnulív.

Mentamál

Lofmiðlalóg

Uppskot til nýggja loftmiðlalóg, sum skal fevna um virksemd hjá einum meginútvarpi og einum megin-sjónvarpi, verður fyrireikað. Somuleiðis skal lógin fevna um nærútvarp og nærsjónvarp. Lógaruppskotið verður lagt fyri lögtingið í heyst og lógin kemur eftir ætlan í gildi 1. januar 1998.

Seinasta vetur fekk Sjónvarp Føroya loyvi at skipa fyri eynuspæli. Hetta hevur bót munandi um inntøku-møguleikarnar hjá stovninum.

Uppskot til ávísar broytingar í lógini um Føroya Landsskjalasavn verður fyrireikað.

Spurningurin, hvussu vit skulu varðveita mæta forminnið "Múrin" í Kirkjubø, verður í lötuni viðgjørdur. Ætlanin er, at støða verður tikin í hesum árinum. Uppskot til nýggja lóg um "friðing av forminnum" verður væntandi lagt fyri tingið fyrst í næsta ári.

Kirkjulóggáva

Arbeiðið at endurskoða kirkjulóggávuna heldur fram. Ætlanin er, at hava arbeiðið liðugt í hesi tingsetu. Trúggjar av kirkjulóggunum vórðu til viðgerðar í tinginum í vár, men vórðu ikki avgreiddar. Hesar verða lagdar framaftur fyrsta dagin.

Í seinasti tingsetu samtykti tingið ríkislógartilmæli til at seta í gildi fyri Føroyar nýggju dansku lógina um upphavsrett.

Í fjør heyst varð avtala gjørd millum Grønland, Ísland og Føroyar um mentannarligt samstarv. Eitt av úrslitunum av hesi avtalu er listahandverkarastevnan, sum verður hildin í Føroyum í næsta mánaði.

Í lötuni verður arbeitt við uppskotum, sum viðvíkja eini norðurlendskari mentannaravtalu og "Nordisk kulturfond".

Samantak

Úrslitini syna, at samgonguætlanirnar og politikkurin hava verið røtt. Staðfestu hagtølini, skjótt minkandi

arbeiðsloysið, vaksandi fyrirkassemið í samfelagnum, tørvandi andstøðuuppskotini og øll onnur fyrirbrigdi prógva henda veruleika.

Tað hevur í stórum eydnast higartil. Tó hevði eg ynskt, og tað er longu nevnt, at vit høvdu megnað at vísta líka stóran fastleika og eins stórt dirvi á vinnuøkjnum og á hinum politisku økjnum.

Men spurningurin er, um vit eru før fyri at halda fast um tey framstig, sum eru rokkin, og um vit eru før fyri at tryggja hesi framstig í komandi tíð.

Hóast langt er eftir á mál, tá tað snýr seg um at rætta føroyska samfelagið uppafur fíggarliga og búskaparliga, so vísa tey seinastu hagtølini, at framgongdin er ikki so stór í dag, sum fyrra helming av valseiðnum, hóast ótálmaðan fiskiskap og harav fylgjandi meirinntøkur. Kanska er hetta lutvíst orsakað av teimum tá nógv umrøddu sjálvttøkuborðunum í løgtingsins fíggarnevnd.

Politiska semjan millum flokkarnar á løgtingi um at lata vera við at tálma fiskiskapinum í komandi fiskiári fer í fyrstu atløgu at geva meirinntøkur og móguleikar fyri nýggjum sjálvttøkuborðum. Hvør ávirkanin verður um nøkur ár, kann ein hugsa sær. Tað skuldi ikki verið so torført at gitt um úrslitið, um ein bæði skattar tilfeingið ov hart og nýtir meirinntøkuna á óneyðugan hátt.

Nýggja stýrisskipanarlógin, sum hevur verið grundarlagið undir okkara politiska arbeiði hetta valseiðið, er so vísiliga innrættað, at hon ger tyðiligan skilnað millum löggevandi og útinnandi valdið. Hetta merkir fyri tað fyrsta, at Føroya løgting kann senda løgmann og samstundis alt landsstýrið til hús og fyri tað næsta kann lögmaður skriva út nyval.

Ongin orsök er at nevna nyval nú minni enn eitt ár áðrenn valseiðið er úti. Tó skal tað ikki vera nøkur loyna, at eg sjálvur leggi munandi størri vekt á at tryggja vunnin framstig og at halda fram við einum sunnum framburðspolitikki, enn at tryggja valseiðið heilt út í juli mánaða.

Eisini vórðu fleiri politisk stórmál nevnd í byrjanini, sum Føroya løgting skal taka støðu til í komandi ári. Tað hevur stóran týðning, og tað skal vera mítt ynski, at avgerðirnar í hesum málum, sum fáa týðning fyri okkara samfelag langt inn í næstu øld, verða tiknar við so breiðari politiskari semju sum gjørligt.

Eg gleddist um í røðuni, at arbeiðsloysið væntast at koma niður á 9% úr heilum 20%-25%. Men hetta er lítil troyst fyri teir landsmenn, sum hetta snýr seg um, og teir landsmenn, sum rúmdu undan stóra arbeiðsloysinum.

Vit skulu eisini leggja doyin á at dagføra tær reglur, sum skulu hjálpa teimum, sum av ymiskum orsøkum ikki eru før fyri at arbeiða. Hesin veruleiki grundgevir eisini fyri, at vit verða noydd til at halda fram við einum skynsamum fíggar- og búskaparpolitikki, soleiðis at so nógvir landsmenn sum gjørligt kunnu búleikast, og búleikast væl á hesum klettum.

Við hesum orðum fari eg at bjóða løgtingi - samgongu og andstøðu - til eitt týðningarmikið, strævið og spennandi samstarv, sum skal tryggja okkum støðuga framgongd í samfelagnum.

Góða ólavsøku.

Løglisti

Mál, ið Føroya landsstýri hevur í hyggju at fremja.